

Reportatge Text: **Matilde V. Alsina**

Robertson Davies

Amb permís de Lewis Carroll, fem un passeig pel país de les meravelles no agafats de la mà de la rossa Alícia sinó de Robertson Davies, de qui Empúries publica en un volum 'Trilogia de Deptford'. Perquè si algú es mereix el títol de 'mestre de les meravelles' és aquest autor canadenc amb esperit de narrador d'històries

Segons el diccionari de l'IEC, *meravella* és una "cosa que colpeix d'admiració per la seva grandesa, bellesa, etcètera". Podríem afegir "i el que mai va perdre de vista el canadenc Robertson Davies". Perquè si alguna cosa caracteritza les onze novel·les que va deixar és l'afany constant de meravellar el lector. Un exercici difícil que demana una capacitat innata de brandar la pastanaga davant del lector perquè no pugui deixar de seguir-te de la mateixa manera que els narradors d'històries tenen els oients agafats per l'orella. I d'això Davies en tenia per donar i per vendre, no només per la seva estratègia a l'hora de construir i estructurar les novel·les sinó també per la veu tan especial amb què les explica.

Pescar amb llum

"La meva relació amb la senyora Dempster, que duraria tota la vida, va començar exactament a les 17.58 del 27 de desembre del 1908, quan jo tenia deu anys i set mesos". Així comença *El cinquè en joc*, la primera de les novel·les de la *Trilogia de Deptford* que acaba d'editar Empúries. Davies ha llançat l'ham i nosaltres, lectors, hi hem picat com a peixets incauts davant d'un d'aquells pescadors que, coneixent la curiositat dels peixos, pescaven amb llum.

Davies
reté
l'atenció
del lector
amb
mestria

Ara que ja ha atret la nostra atenció, el truc està a no perdre-la. I la millor manera de fer-ho és anar dosificant meravelles. Ara bé, res de grans cops d'efecte que ens deixin espantats, sinó petits fets quotidians, com el llançament d'una bola de neu, que intuïm que tindran una importància cabdal al llarg de la història.

Si a això hi afegim el to d'un avi venerable i una mica passat de moda que ens està explicant una història a la vora del foc, l'encan-

teri ja ha fet efecte i no s'aturarà al llarg de 876 pàgines, que no és poca cosa. Una capacitat d'encantar originada en les arrels gal·leses de Davies, que en una entrevista a *The Paris Review* del 1985 es reivindicava com "l'habitual còctel canadenc: gal·lès, escocès, una mica holandès, un polsim de pellroja, però no anglès". I ja se sap que els gal·lesos i els descendents dels celtes en general són molt bons narradors d'històries o *storytelling*. No és estrany, doncs, que Davies afirmés que creia que "la qualitat de ser un narrador d'històries és bàsica per a l'art d'un novel·lista"

Vet aquí una bola de neu

Com arriba una bola de neu a convertir-se en ingredient principal de l'encanteri? El mateix Davies ens ho explica en l'esmentada entrevista: "No vaig escriure *El cinquè en joc* fins 10 anys després del primer cop que vaig ser conscient de la idea sobre la qual està construït: era simplement una escena que se m'anava apareixent al cap, amb dos nois al carrer d'un poble en una nit d'hivern i un dels nois tirava una bola



al país de les

Davies



AVUI

de neu a l'altre. Com que se m'apareixia tan sovint no em va quedar més remei que preguntar-me per què ho fa, què hi ha al darrere i què està passant? Aleshores la història va emergir de manera ràpida”.

Davies va començar a escriure-la seguint el mètode aplicat a totes les seves novel·les: avançar de manera lineal, començar sabent les dues terceres parts de la història però no el final i desenvolupar-la al llarg d'una trilogia.

El mateix que Shakespeare

Davies també para molta atenció als diàlegs -deia a *The Paris Review* que no han de ser una reproducció fonogràfica de la manera en què parla la gent sinó “la manera com parlarien si tinguessin temps per polir el que volen dir” - i fent el mateix que Shakespeare feia amb les obres de teatre: incloure un grapat de detalls que les facin semblar realistes.

Un dels trumfos de tota l'obra de Robertson Davies és que les trilogies que la conformen estan integrades per llibres que poden ser llegits de manera independent. No hi ha necessitat de llegir el primer per entendre què passa al segon però, si ho fas, millor, perquè una altra de les seves característiques és la visió polièdrica sobre un mateix fet, que en el cas de la *Trilogia de Deptford* és la mort en estranyes circumstàncies del milionari Boy Staunton.

Així, a *El cinquè en joc*, qui ens acosta als fets és en Dunstan Ramsay, en un llibre amb moltes reminiscències autobiogràfiques; a *La mantícora* és en David, el fill del mort, un advocat, solter i amic del mam que se sotmet a psicoanàlisi per acabar amb l'obsessió provocada per la mort del pare; i a *El món dels prodigis*, qui parla és en Paul Dempster, més conegut com a Magnus Eisengrim, el prestidigitador més famós del món.

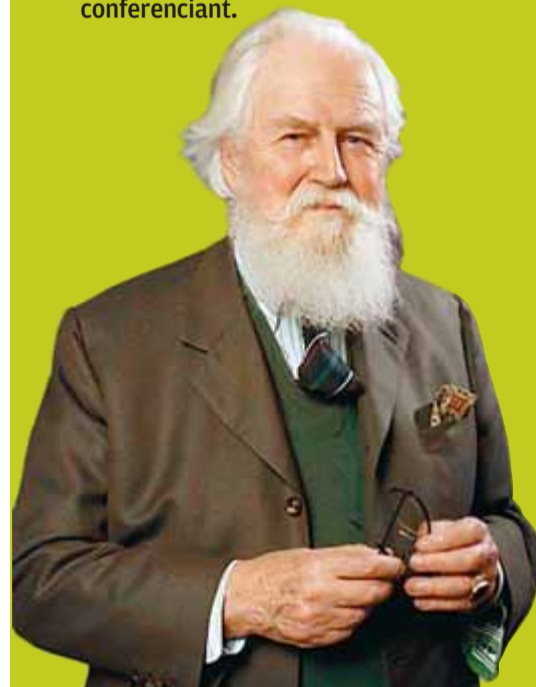
Tres personatges i una sola mort. Però, ves per on, en Ramsay és el noi que hauria hagut de rebre la *ditxosa* bola de neu, en Boy Staunton és qui la va llançar i en Paul Dempster és... el resultat d'aquell llançament.*

De tres en tres fins a gairebé la dotzena

El 1994 Harold Bloom el va incloure al seu discutit *Canon occidental*, però entre nosaltres era un perfecte desconegut fins que, el 2006, el Gremi de Llibreters de Barcelona i Catalunya li va atorgar el premi Llibreter.

Aleshores l'havia començat a editar en castellà *Destino* i *Libros del Asteroide*, que ha continuat publicant les novel·les de l'autor canadenc i ara té dues trilogies al seu catàleg, la de Deptford i la de Cornish. Però tot i tenir els drets de la traducció al català, aquesta editorial només va publicar *El cinquè en joc*, el primer llibre de la *Trilogia de Deptford*. Ara Empúries ha publicat completa la *Trilogia de Deptford*.

La mort, el 1995, no li va deixar acabar la *Trilogia de Toronto*, formada per *Murder and walking spirits* i *The cunning man*. Hauria estat la seva quarta trilogia des que es va estrenar amb la novel·la a la dècada del 1950. I ja va començar fent-les de tres en tres, amb la trilogia Salterton (*Tempest-tost*, *Leaven of malice* i *A mixture of frailties*). Va seguir amb la Deptford, a la dècada dels 70, i la Cornish (*Ángeles rebeldes*, *Lo que arraiga en el hueso* i *La lira de Orfeo*), a la dels 80. Abans del seu salt a la novel·la, Robertson Davies (1913-1995) ja era un autèntic home orquestra de la cultura: educat al Canadà i Oxford, va treballar a l'Old Vic Repertory Company de Londres com a escriptor, professor d'història del teatre i actor; va fer de periodista (articulista amb el pseudònim Samuel Marchbanks i director de l'*Examiner* de Peterborough, Ontario, a més de fer de crític literari); rector del Massey College de la Universitat de Toronto fins que es va jubilar el 1981 i va tenir una intensa activitat com a conferenciant.



s meravelles